

POSKYTNUTIE NÁHRADY Z PZP A BEZDÔVODNÉ OBOHATENIE

(autor: Mgr. Andrej Kostroš, advokátsky koncipient)

Povinnosť uzavrieť povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „PZP“) je známa nielen držiteľom motorových vozidiel, ale aj širšej verejnosti. Práva a povinnosti subjektov prameniace z predmetného poistného vzťahu sú legislatívne vymedzené v zákone č. 381/2001 o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o PZP“). Pri konkrétnej poistnej udalosti je potom rozsah nárokov poisteného pozitívne enumerovaný v paragrafe 4 zákona o PZP.

Samotné uplatňovanie práva na náhradu uplatnených a preukázaných nárokov poškodeného bude závisieť od okolností toho-ktorého prípadu. Nás bude primárne zaujímať situácia, kedy dopravná nehoda, zakladajúca právo na náhradu z PZP, bude predmetom vyšetrovania a v konečnom dôsledku aj rozhodovania súdu v rámci trestného konania, v ktorom môže byť vinníkovi dopravnej nehody uložená povinnosť nahradiť spôsobenú škodu. Novovytvorený vzťah s viacerými subjektmi prináša so sebou viaceré komplikácie, ktorých riešenie nebolo doposiaľ v doktrínálnej ani judikatúrnej praxi jednoznačne stabilizované. Cez prizmu jednej modelovej situácie sa pokúsim predostrieť základné úskalia problematiky s jej potencionálnymi riešeniami.

MODELOVÁ SITUÁCIA: Dopravná nehoda, pri ktorej je poškodenému-chodcovi spôsobená smrť. Súd v rámci konania o dohode o vine a treste popri podmiennečnom treste odňatia slobody uloží obvinenému (ďalej aj ako „vodič“) uhradiť manželke nebohému spôsobenú škodu - pohrebné náklady vo výške 1.500,- EUR. Odsúdený sumu uhradí v dvoch splátkach. Prvú (750,- EUR) tesne po právoplatnosti rozsudku, druhú (750,- EUR) po uplynutí skúšobnej doby na výzvu súdu. Medzi prvou a druhou splátkou však poisťovňa titulom PZP uhradila poškodenej manželke vydokladované pohrebné náklady vo výške 2.000,- EUR. Poškodená tak z rovnakého titulu obdržala dve plnenia: jedno od odsúdeného, ktorému bola rozsudkom uložená **bližšie nešpecifikovaná** povinnosť uhradiť pohrebné náklady; druhé od poisťovne, ktorá plnila na základe **riadne vydokladovaných** pohrebných nákladov. Je zrejmé, že určitá peňažná suma „skončila“ u subjektu, ktorý naň nemá právo, resp. toto právo stratil. Pokiaľ sa vodič chce domôcť svojho práva vyplývajúceho z paragrafu 4 zákona o PZP, dostáva sa pred právne zložitú situáciu. Nasledujúce riadky obsahujú analýzu potenciálnych riešení, ktoré by vodič mohol zvážiť:

1. žaloba na plnenie v zmysle § 4 zákona o PZP voči poisťovateľovi a žaloba na vydanie bezdôvodného obohatenia voči poškodenej

Vodič by sa sumy 1.500,- EUR dožadoval uplatnením dvoch samostatných nárokov voči dvom zodpovedným subjektom:

A. nárok vo výške 750,- EUR (prvá splátka) voči poisťovateľovi ako majetkové právo, ktoré poistenému vyplýva z § 4 zákona o PZP. O tejto eventualite je však nevyhnutné uvažovať v intenciách naznačených v závere úvah o možných riešeniach. Ako možnosť sa javí tiež uplatnenie nároku voči poisťovateľovi na základe skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia uvedenej v § 454 Občianskeho zákonníka - *Plnenie za iného, čo mal podľa práva plniť sám*. Aplikácia tohto zákonného

ustanovenia by bola odôvodnená tým, že v čase plnenia prvej časti súdom uloženaj sumy poisťovateľ neposkytol poškodenej manželke žiadnu náhradu za vynaložené pohrebné náklady. Táto úvaha je však odôvodnená len v tom prípade, že poisťovateľ mal vedomosť o svojej povinnosti poskytnúť náhradu za poisteného. Otázne je, či ako dostatočná notifikácia postačuje trestný rozsudok, ktorý žiadnym spôsobom bližšie nešpecifikuje rozsah vynaložených pohrebných nákladov. V uvedenom kontexte možno však zásadnú prekážku vidieť v tom, že predpokladom pre aplikáciu predmetného ustanovenia je aj to, aby ten, kto plní za iného nebol sám právne povinný na toto plnenie (R 1/1979). Právna povinnosť uhradiť pohrebné náklady však odsúdenaj bola súdom jednoznačne uložená.

B. druhú časť uhradených pohrebných nákladov uplatní odsúdenaj voči **poškodenej**, ktorá sa v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka bezdôvodne obohatila tým, že prijala *plnenie bez právneho dôvodu*. Favorizácia tejto skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia pred „*plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol*“ je daná tým, že pri druhej uvedenej sa vyžaduje, aby dlh v čase poskytnutia stále existoval. Záväzok vodiča však poskytnutím plnenia zo strany poisťovateľa zanikol.

2. žaloba na vydanie bezdôvodného obohatenia výlučne voči poškodenej

V tomto prípade by vodič uplatnil svoj nárok výlučne voči poškodenej, avšak na základe dvoch rozličných skutkových podstát bezdôvodného obohatenia:

A. prvú časť uhradenej sumy ako *plnenie z právneho dôvodu, ktorý odpadol* (§ 451 Občianskeho zákonníka). Obdobne tu platí to, čo bolo uvedené v predchádzajúcich bodoch - právny dôvod odpadol dňom poskytnutia plnenia zo strany poskytovateľa.

B. druhú časť odôvodní vodič tým, že *plnil bez právneho dôvodu* (§ 451 Občianskeho zákonníka).

Za čo do právnej argumentácie saturovanejšie riešenie považujeme možnosť číslo 1. Uvedené platí samozrejme len za predpokladu, že (i) náklady poškodenej boli skutočne v plnej miere pokryté plnením poisťovateľa (v modelovom prípade vyčíslené na 2.000,- EUR) a (ii) poisťovateľ v čase plnenia mal vedomosť o tom, že vodič už poškodenej plnenie poskytol. Pokiaľ nie je splnený predpoklad označeným číslo (ii), do úvahy bude prichádzať zrejme iba postup voči poškodenej podľa bodu 2. Pri uplatňovaní nároku na náhradu pohrebných nákladov je potrebné tiež brať na zreteľ zákonnú limitáciu normovanú § 449 Občianskeho zákonníka, § 101 zákona č. [461/2003](#) Z.z. o sociálnom poistení ako aj nariadenie vlády č. [87/1995](#) Z.z. Poškodená by pre preukázanie dôvodnosti svojich nárokov musela naopak osvedčiť, že ňou vynaložené náklady presiahli sumu poskytnutú poisťovateľom (v našom prípade 2.000,- EUR) a zároveň nepresiahla zákonom stanovený limit.

Otázka premlčania práva poisteného podľa § 4 zákona o PZP

V kontexte uvedenej modelovej situácie sa záverom ostáva zamyslieť nad otázkou, akým spôsobom sa bude premlčovať právo poisteného na náhradu nárokov v zmysle § 4 ods. 2 zákona o PZP. Samotný zákon o PZP v súvislosti s premlčaním rieši výlučne problematiku priameho nároku poškodeného na náhradu škody voči poisťovateľovi. Z tohto dôvodu by sa na pertraktovanú problematiku mal v zmysle § 1 ods. 2 zákona o PZP aplikovať Občiansky zákonník a ním stanovená všeobecná trojročná premlčacia doba (§ 101 Občianskeho zákonníka).

Predostretá situácia je možné modifikovať ťažko vyčerpateľným množstvom spôsobov. Konečné odpovede na položené otázky by v rezultáte priniesla najmä rozhodovacia prax súdov. Verím však, že názor každého diskutujúceho dokáže do tejto problematiky priniesť viac svetla.